

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

תאריך: י"ב אדר א, תשפ"ב
13 פברואר, 2022
מס' התראה: 21863580
מס' מפעל: 67101
מס' מפגע: 21863574

נשלח בדוא"ל

לכבוד:

1. חברת נשר- מפעלי מלט ישראלים בע"מ ח.פ. 510720626
2. [REDACTED] - מנכ"ל נשר- מפעלי מלט ישראלים בע"מ
3. [REDACTED] מנהל מפעל נשר רמלה

שלום רב,

הנדון: נשר- מפעלי מלט ישראלים בע"מ - רמלה

א. התראה בגין הפרת הוראות מכוח חוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008
תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת שעה), תשע"א-2011
ועדכונים מעת לעת

ב. זימון לשימוע

סימוכין:

1. היתר פליטה מס' 1219 מיום 20.08.2014
2. שינוי מס' 2 בתנאים להיתר פליטה מס' 1219 מיום 27.05.2018
3. שינוי מס' 3 בתנאים להיתר פליטה מס' 1219 מיום 29.06.2020
4. דו"ח סיור מיום 15.08.2021
5. דו"ח סיור מיום 28.11.2021
6. תוצאות בדיקות איכות אוויר סביבתי ספטמבר 2021, א.ש. שירותי מחקר
7. הוראה בדבר העברת נתוני ניטור רציף בארובה לממונה 10.04.2019 מכח סעיף 15 א' לחוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008
8. פלט גולמי שהופק בינואר 2021 מהמערכות הממוחשבות ובו נתונים מ 12.11.2020
9. חו"ד מומחה של פרופ' חגי לוי מותאריך 06.2020
10. חו"ד מומחה של אירה אלימלך מתאריך 02.2022
11. תוצאות דיגום פתע טחנה 12 מתאריך 23.11.2021

רקע

1. מפעל "נשר- מפעלי מלט ישראלים בע"מ"- רמלה (ח.פ. 510720626) [להלן: **"בעל מקור הפליטה או המפעל"**] הפועל ברמלה, הינו מפעל טעון היתר פליטה ע"פ סעיף 3.1 בתוספת השלישית לחוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008 [להלן: **"החוק"**] שמהותו: **"ייצור מלט באמצעות כבשנים סובבים (Rotary Kilns) בעלי כושר ייצור העולה על 500 טון ליום, או סיד (lime) בכבשנים סובבים בעלי כושר ייצור העולה על 50 טון ליום, או בכבשנים אחרים (furnaces) בעלי כושר ייצור העולה על 50 טון ליום"**.
2. המפעל פועל תחת היתר פליטה לפי החוק שמספרו 1219, וזאת החל מתאריך 20.08.2014 ועדכון להיתר הפליטה מיום 27.05.2018 [להלן: **"היתר הפליטה"**] ומיום 29.06.2020.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3. בתאריך 15.08.2021 נערך סיור במפעל בהשתתפות: מטעם המפעל: [REDACTED] – טכנולוג ואיש הקשר להיתר פליטה [REDACTED] מנהלת איכות סביבה; מטב"י פלדמן – מרכז דיגום אוויר באגף איכות אוויר ואירה אלימלך- מרכזת בכירה איכות אוויר ואסבסט.
4. בתאריך 28.11.2021 נערך סיור במפעל לצורך דיגום פתע בהשתתפות: מטעם המפעל: [REDACTED] מנהלת איכות סביבה; מטעם היחידה הסביבתית רמלה – ברק יקותיאל – רכז תעשיות וקרינה; מטעם המשרד להגנת הסביבה: אירה אלימלך- מרכזת בכירה איכות אוויר ואסבסט.
5. מהממצאים שנאספו על ידנו בסיורים המפורטים לעיל, ומנתונים נוספים כפי שיופרט בהמשך, עולה חשד כי המפעל עובר על חוק אוויר נקי ומפר תנאים בהיתר הפליטה ועדכוניו.

א. התראה בגין הפרת הוראות מכוח חוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008

מהממצאים הנמצאים ברקע ומנתונים נוספים כפי שיופרט בהמשך, עולה חשד כי המפעל עובר על חוק אוויר נקי ומפר תנאים בהיתר הפליטה ועדכוניו.

א.1 הפרת הוראות בהיתר הפליטה של העסק:

1. בסיור מתאריך 15.8.21 במפעל בוצעה תצפית ממרפסת הדיגום של ארובת כבשן 2 ובמהלכה נמצאו מספר מוקדים לפליטות בלתי מוקדיות מתהליך פריקת חומר הגלם של המפעל. בנוסף, עלה אבק מסילו אפר הפחם במשך דקות ארוכות. האמור מהווה הפרות אלו כדלהלן:

- 1.1. סעיף 3(ד) בעידכון היתר הפליטה מיום 29.6.2020 הקובע כי: **"בעת פעילות מקור הפליטה, לא ייפלטו פליטות ממקורות פליטה בלתי מוקדיות."**
- 1.2. סעיף 3 (ו) בעידכון היתר הפליטה מיום 29.6.2020 הקובע כי: **"תהליכי פריקה, טעינה ושינוע של חומרים מוצקים במקור הפליטה יתבצעו ללא פליטות בלתי מוקדיות של חלקיקים לאוויר בכל עת."**
- 1.3. סעיף 3 (י"א) בעידכון היתר הפליטה מיום 29.6.2020 הקובע כי: **"הזנת אפר פחם למיכלי אחסון תתבצע באופן שתמנע פליטה של אפר פחם לאוויר."**
- 1.4. סעיף 13 (ג) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"שינוע וטיפול בחומרי גלם ותוצרים יבוצע כמפורט בפריט 3 נספח 2 ובאופן שימנע פליטות בלתי מוקדיות של חלקיקים לאוויר."**
- 1.5. נספח 2(3) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"שינוע ואחסון של קלינקר, אפר פחם ואבן גיר יבוצע באופן המונע פליטות לא מוקדיות של חלקיקים ככל הניתן."**

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

2. בסיור מתאריך 28.11.2021 אשר כאמור בוצע לצורך דיגום פתע נמצאו הממצאים הבאים

וההפרות הבאות:

2.1. תועדה הפסקה יזומה של הניטור הרציף בזמן תקלה במפעל. יצוין כי בתאריך 10.04.2019 הוצאה הוראה בדבר העברת נתוני ניטור רציף בארובה לממונה.

2.1.1. האמור מהווה הפרה של סעיף 15 (ג) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"בעל מקור הפליטה יחזיק את מערכת הניטור במצב תקין בכל עת..."**.

2.1.2. האמור מהווה הפרה של סעיף 1 בהוראה בדבר העברת נתוני ניטור רציף בארובה לממונה הקובע כי: **"נתוני הניטור הרציף יועברו בזמן אמת באופן רציף, מקוון ואוטומטי לבסיס הנתונים הארצי"**.

2.2. בעמדות ההזנה לכבשן מסי 2, בתהליך פריקת חומרי הגלם, נצפו מפגעי אבק. יצוין כי הופעלו תותחי מים בעת הפריקה אך זרם תותחי המים היה חזק מידי וגרם להרחפת האבק ולא לשקיעתו.

2.2.1. סעיף 3(ד) בעידכון היתר הפליטה מיום 29.6.2020 הקובע כי: **"בעת פעילות מקור הפליטה, לא ייפלטו פליטת ממקורות פליטה בלתי מוקדדים"**.

2.2.2. סעיף 3 (ו) בעידכון היתר הפליטה מיום 29.6.2020 הקובע כי: **"תהליכי פריקה, טעינה ושינוע של חומרים מוצקים במקור הפליטה יתבצעו ללא פליטות בלתי מוקדדות של חלקיקים לאוויר בכל עת"**.

2.2.3. סעיף 13 (ג) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"שינוע וטיפול בחומרי גלם ותוצרים יבוצע כמפורט בפרט 3 נספח 2 ובאופן שימנע פליטות בלתי מוקדדות של חלקיקים לאוויר"**.

2.2.4. נספח 2(3) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"שינוע ואחסון של קלינקר, אפר פחם ואבן גיר יבוצע באופן המונע פליטות לא מוקדדות של חלקיקים ככל הניתן"**.

2.3. כמות התקלות במפעל מאז חודש מרץ 2021 עלתה במידה משמעותית. התקלות המדווחות מאופיינות בתקלות בכבשנים אשר גורמות לפליטות בלתי מבוקרות של מזהמים לסביבה. בדו"ח סיור מ- 28.11.2021 צוין כי בעקבות ריבוי התקלות במפעל בשנה האחרונה קיים חשש ממשי לכך שהמפעל אינו עומד באחוז התקלות המותרות לו על פי היתר הפליטה וכי זמן התקלות במפעל עלה על המותר לו בהיתר הפליטה.

2.3.1. מכאן עולה החשש כי האמור לעיל מהווה הפרה של סעיף 11 (ב) בהיתר הפליטה הקובע כי: **"... בשנה קלינדרית זמן תקלה לכל קו בנפרד (קו 1 וקו 2) לא יעלה על 2%"**.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3. יצירת זיהום אוויר חזק ובלתי סביר- חריגה מערכי פליטה בפליטת כספית

3.1. מבדיקה רנדומלית ומניתוח נתוני הניטור הרציף של כספית אשר אמורים לעבור באופן קבוע ובאופן רציף למערכות הממוחשבות של המשרד למשרד להגנת הסביבה התגלה כי בינואר 2021 הופקו נתונים מהמערכת של המשרד בה נאגרים נתוני הניטור הרציף והתגלה כי הופיעו 2 חריגות חצי שעתיות של כספית ביום 12.11.2020 על פי הפירוט הבא (בסמך – מסי 9):

תאריך	שעה	ערך פליטה עבור ניטור רציף של כספית (מיקרוגרם/מק"ת)	ריכוז נמדד כספית ארובה 1 (מיקרוגרם/מק"ת)	אחוז חריגה מתקן כספית על פי היתר הפליטה
12.11.2020	18:30	*100	124.91	124.9%
	19:00	*100	129.91	129.9%

* לפי התנאים הנוכחיים הקבועים בהיתר פליטה (סעיף 16 ב') המפרט את אופן חישוב הניטור הרציף של הכספית, ריכוזי הכספית החצי שעתיים המותרים יגיעו עד 100 מיקרוגרם/מק"ת (לא כולל אחוז אי הוודאות).

במועד מאוחר יותר, במרץ 2021 הופקו שוב נתונים אלו ממערכות המשרד עבור אותו המועד שבטבלה שלעיל מתאריך 12.11.2021. נתונים אלו, אשר העידו על חריגה בינואר 2021, הוחלפו בכיתוב " OFFSCAN " (היינו, אין שידור) במהלך כל אותו היום.

מכאן עולה כי היו חריגות כספית שהופיעו בקובץ שהוצא מהמערכת בינואר 2021 ולא קיימות בקובץ שהוצא לאחר מכן במרץ 2021, קרי מהמידע שקיים במשרד עולה כי בזמן אמת אכן היו חריגות כספית באותו יום.

3.2. מנתוני מערכת הניטור הרציף המשודרות למשרד באופן מקוון בזמן אמת, בתאריך 10.11.2021 תועדו 5 חריגות חצי שעתיות של כספית (לא דווח כי קיימת תקלה). מדובר בחריגות שברובן אחוז החריגה בהן משמעותי וגבוה.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

תאריך	שעה	ערך פליטה עבור ניטור רציף של כספית (מיקרוגרם/מק"ת)	ריכוז נמדד כספית ארובה 1 (מיקרוגרם/מק"ת)	אחוז חריגה מתקן כספית על פי היתר הפליטה של נשר
10.11.2021	12:00	100	168.88	168.9
	12:30	100	120.15	120.1
	15:00	100	120.81	120.8
	15:30	100	157.03	157
	16:00	100	160.29	160.3

* לפי התנאים הנוכחיים הקבועים בהיתר פליטה (סעיף 16 ב') המפרט את אופן חישוב הניטור הרציף של הכספית. ריכוזי הכספית החצי שעותיים המותרים יגיעו עד 100 מיקרוגרם/מק"ת (לא כולל אחוז אי הוודאות).

3.3. מנתוני מערכת הניטור הרציף המשודרות למשרד באופן מקוון בזמן אמת, בתאריך 10.11.2021 נמצא כי קיימת חריגה מערך הכספית היממתי (לא דווח כי קיימת תקלה).

הממוצע האריטמטי שהתקבל בחישוב היומי של 10.11.21 הוא 70.11 מיקרוגרם למק"ת, לאחר הפחתת רווח בר סמך של מתקבלת תוצאה של 50.11 מ"ג / מק"ת, הערך היממתי כפי שנקבע בהיתר הפליטה הוא 50 מיקרוגרם/מק"ת (טבלה א'). מכאן עולה כי המפעל חרג מהערך היממתי כפי שנקבע בסעיף 16 בהיתר הפליטה המפרט את אופן חישוב הניטור הרציף של הכספית.

החריגות כאמור בסעיף 3.1, 3.2 ו-3.3 לעיל מערך הפליטה של כספית מהוות זיהום חזק ובלתי סביר מכוח חוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008 כפי שמראה חוה"ד של הגב' אירה אלימלך מפברואר 2022

מפעל נשר חורג מערכי הפליטה שנקבעו עבורו לכספית בהיתר הפליטה שלו ולכן האמור מהווה הפרה של סעיף 3(ב)(2) בחוק:

(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), יראו זיהום אוויר כחזק או כבלתי סביר, בין השאר, כל אחד מאלה: ...

(2) פליטת מזהם לאוויר בניגוד להוראות חוק זה."

ובנוסף הפרה של סעיף 16 בהיתר הפליטה:

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

"(א) חישוב תוצאות הניטור הרציף ובדיקת עמידה בערכי פליטה יעשו לפי נוהל

ניטור רציף בארובה, לרבות כמפורט להלן:

(1) חישוב ממוצע מדידות של חצי שעה יחושב לפרקי זמן המתחילים בשעה עגולה או בחצי שעה עגולה וחישוב ממוצע מדידות של יממה יחושב לפרק זמן של 24 שעות המתחיל ב- 24:00 בלילה .

(2) לעניין סעיף זה ממוצע תקף הוא ממוצע אריתמטי חצי שעתי או יממתי של ריכוז המזהם ביחידות מ"ג/מק" ת בהפחתת, רווח בר סמך לפי סוג המזהם כקבוע בנספח 10 מוכפל בערך הפליטה"

וכן חריגות מהערכים הקבועים בטבלאות ערכי הפליטה עבור המזהמים המצויינים לעיל .

יודגש כי בחו"ד (מסמך 5 בסימוכין) רושם פרופ' חגי לוין "כי כל פליטה של כספית לאויר גורמת לזיהום אויר שיוביל לזיהום סביבתי, שהוא בעייתי במיוחד עקב נטיית הכספית להצטבר. הזיהום הסביבתי מסכן גם את בריאות האדם. החשפעות הבריאותיות השליליות של חשיפה לכספית הכוללות לא רק הרעלה חריפה היכולה להסתיים במוות (בחשיפה תעסוקתית) אלא גם בחשיפה ארוכת טווח לפגיעה במערכת החיסון, פגיעה חורמונלית בפרט בבלוטת התריס, פגיעה בעובר ובהתפתחות הילד, במיוחד התפתחות מערכת העצבים המובילה לפגיעות לטווח הארוך, פגיעה התפתחותית מתמשכת, פגיעה בריאות, בכבד ועוד."

3.4. החריגות שהתרחשו בנובמבר 2020 ובנובמבר 2021 לא דווחו למשרדנו.

האמור מחוזה הפרה של סעיף 20 (א) 1 בהיתר הפליטה, הקובע כי: **"בעל מקור הפליטה ימסור הודעה מידית לרכז איכות אוויר... עם גילוי כל אחד מהמקרים הבאים... (1) חריגה מערכי פליטה מרביים"**.

א.2 חריגה בבדיקות סביבתיות של כספית שבוצעו סמוך למפעל:

1. בבדיקה סביבתית (מדידה שעתית ויממתית לכספית) שנערכה בתאריך 22.9.2021 במחסן הלוגיסטי של הוס סנטר הנמצא כ- 150 מ' מגדר מפעל נשר ומשויכת כנקודה שמייצגת את מפעל נשר (סימוכין: מסמך 6) נמצאו הממצאים הבאים:

תאריך הדיגום	ריכוז נמדד כספית (שעתי) (מק"ג /ממ"ק)	ערך יעד כספית (שעתי)* (מק"ג /ממ"ק)	חריגה מערך כספית (שעתי)	יעד
22.09.2021	1.04	0.6	233.3%	

* תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת שעה), תשע"א-2011

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100

טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

יצוין כי בבדיקה של נתוני הניטור הרציף בארובות הכבשנים במקביל לדיגום הסביבתי שבוצע במועד זה נמצא כי ערך הכספית הנמדד בשעה 8:00 מסומן כ-OFFSCAN בארובת כבשן 1 ו-2.

חריגה זו משויכת לפליטות מתהליכי הייצור של המפעל כפי שפורט בחו"ד מומחה 11 שבסמך. חוזה"ד מתייחסת לתהליכי הייצור של המפעל וממנו עולה כי מפעל נשר מחווה מקור לפליטת כספית. עוד עולה מחו"ד, שהכספית הגזית, בהיותה כבדה, נפלטת כתוצאה מתהליכי הייצור של המפעל ונשארת בסביבה ובאטמוספירה. לפי נתוני המפליס, מפעל נשר הינו המקור השני מבין המפעלים פולטי הכספית בארץ. ידוע שאין באיזור התעשייה רמלה מקור נוסף הפולט כספית.

במדידה הסביבתית של כספית בנקודה הסמוכה לגדר המפעל נמצאה חריגה מערך היעד, חריגה זו מהווה הפרה של תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת השעה) תשע"א-2011.

4. חריגה בערכי פליטה בארובות המפעל:

1. במהלך דיגומי פתע שבוצעו ע"י המשרד בתאריך 23.11.2021 בארובת טחנה 12 התגלתה חריגה בחלקיקים כמפורט להלן (סימוכין: מסמך 11):

תאריך הדיגום	ריכוז נמדד	ערך פליטה	חריגה מתקן
	חלקיקים	חלקיקים טחנת	חלקיקים על פי
	טחנת מלט 12	מלט 12	היתר הפליטה
	(מ"ג /מק"ת)	(מ"ג /מק"ת)	
23.11.2021	14.7	10	147%

* החריגה מתקיימת גם לאחר הפחתת רווח בר סמך

חריגות אלו מהוות הפרה של הערך הקבוע עבור חלקיקים בטבלה בנספח 1 (א) בהיתר הפליטה.

להזכירכם, בתאריך ה-4.2.2020 נשלחה אליכם התראה דומה בה קיים תיעוד על הפרות דומות, לרבות הפרות של ערכי סביבה של חלקיקים, הפרות מערכי פליטה של כספית וחלקיקים בארובות המפעל, ומכאן ההפרות שמצוינות לעיל הינן הפרות חוזרות.

מכל האמור לעיל עולה כי המפעל מפר לכאורה באופן מתמשך את תנאי היתר הפליטה שניתן לו בניגוד לסעיף 3 לחוק אוויר נקי דבר המהווה עבירה לכאורה על סעיפים 63(א)(1), 63(א)(3) ו-63(ד) לחוק.

לידיעתכם, בגין ההפרות המפורטות לעיל, ישקול המשרד להפעיל את סמכויות האכיפה הנתונות בידינו על פי דין, ובכלל זה, הוצאת צו מנהלי למניעה ולצמצום זיהום האוויר

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

בהתאם לסמכות משרדנו מכוח סעיף 45 לחוק; הוצאת צו מנהלי להפסקת שימוש מכוח סמכות משרדנו על פי סעיף 46 לחוק. כמו כן, שוקלים אנו פניה לבית משפט בבקשה כי יוציא צו הגבלה שיפוטי בהתאם לסמכות הנתונה לו על פי סעיף 48 לחוק.

על פי סעיף 53 לחוק, בסמכות משרדנו להטיל עיצום כספי בגין אחד או יותר מההפרות המתוארות לעיל.

לתשומת לבכם, העונש המרבי הקבוע לעבירה על פי סעיף 63 (א)(1) ו-63(א)(3) לחוק הינו מאסר שנתיים או קנס של 678,900 ₪ ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, כפל הקנס האמור.

ב. זימון לשימוע

הנכם מוזמנים בזאת למשרדי המשרד להגנת הסביבה במחוז מרכז, רחוב הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה, **ביום ראשון, ה-13.3.22 בשעה 10:00**, כדי להשמיע טענותיכם, לרבות הצגת המסמכים הרלוונטיים.

בכבוד רב

מזור גדעון

מנהל מחוז

לוט: מכתבים שבסימוכין

העתקים:

גלית כהן- מנכ"לית המשרד, י-ם
יצחק בן דוד – סמנכ"ל בכיר לאכיפה, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
שולי נזר – סמנכ"לית בכירה לתעשיות, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
יוסי בר – מנהל המשטרה הירוקה, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
מיכאל וידל – ראש עיריית רמלה
שרון אטנר- מנהלת מחלקת איכות הסביבה, עיריית רמלה
ד"ר צור גלין – ראש אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
ד"ר לבנה קורדובה- מנהלת מדעית מני"א
עו"ד זוהר שקלים-יועצת משפטית מחוז מרכז
עו"ד יעל בן עמוס- יועצת משפטית אגף איכות אוויר מתעשייה
גיא לסט- מנהל תחום צמצום זיהום אוויר, אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
רועי טל – מנהל תחום תעשיות מחוז מרכז
בוקי ליכטמן – מנהלת תחום פיקוח ואכיפה, מחוז מרכז
חדר סוגבקר- ממונה היתרי פליטה, אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
אירה אלימלך- מרכזת איכות אוויר ואסבסט, מחוז מרכז